

NORGES HØYESTERETT

Den 26. mars 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Stabel, Bårdsen og Kallerud i

HR-2015-00697-U, (sak nr. 2015/493), sivil sak, anke over dom og kjennelse:

A (advokat Aina Helene Tvengsberg)

mot

B (advokat Sol Elden)

D O M O G K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke fra fornærmedes livsarving over lagmannsrettens avgjørelse om å heve begjæringene om ny behandling av det sivile kravet og om å oppheve den del av tingrettens dom hvor det sivile kravet ble pådømt, som følge av at fornærmede døde før ankeforhandlingen.
- (2) Glåmdal tingrett avsa 16. april 2014 dom med følgende domsslutning:

"B, f. 22.02.1971, dømmes for overtredelse av
- straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf annet ledd bokstav a
- straffeloven § 229 første straffalternativ jf § 232
sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd til:
fengsel i 4 - fire - år og 5 - fem - måneder.
Til fradrag i straffen kommer 107 dager for utholdt varetekt.

B, dømmes til innen 2 uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisningserstatning til C med kr 180.000 - etthunderogåttitusen0/00."
- (3) B anket hele dommen til lagmannsretten og krevde ny behandling av det sivile kravet. Eidsivating lagmannsrett henviste ved beslutning 23. mai 2014 anken til ankeforhandling. Fornærmede C begjærte 16. juni 2014 ny behandling av det sivile kravet. Ankeforhandlingen ble berammet til 15. desember 2014. Advokat Aina Helene Tvengsberg ble 18. juni 2014 oppnevnt som bistandsadvokat, i medhold av straffeprosessloven § 107 b, jf. 107 a.
- (4) Den 7. desember 2014 døde fornærmede. Advokat Aina Helene Tvengsberg møtte som bistandsadvokat under ankeforhandlingen. Rettens administrator reiste da spørsmål ved den

videre behandlingen av det sivile kravet. Av rettsboken fremgår det:

"Rettsens leder tok opp spørsmål om hva som skal skje med saken vedr. oppreisningserstatning som følge av at fornærmede nå er død. (Han døde i begynnelsen av desember 2014). Han ga uttrykk for at denne delen av saken antageligvis må heves. Bistandsadvokaten og forsvarer fikk anledning til å kommentere dette. Ingen kommentarer."

- (5) Eidsivating lagmannsretten avsa 16. desember 2014 dom med følgende domsslutning:
- "1. B født 22. februar 1971, dømmes for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. annet ledd bokstav a og straffeloven § 229 første straffalternativ jf. § 232, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 4 - fire - år og 5 - fem - måneder.**
- Til fradrag i straffen kommer 107 dager for utholdt varetekt.**
- 2. Begjæringene fra B og C om ny behandling av det sivile kravet, heves og tingrettens dom vedrørende det sivile kravet oppheves."**
- (6) B innga 13. januar 2015 anke til Høyesterett over straffutmålingen. Høyesteretts ankeutvalg har ved beslutning 26. mars 2015 nektet anken fremmet i medhold av straffeprosessloven § 323 første ledd.
- (7) Advokat Aina Helene Tvensberg innga 6. januar 2015 – på vegne av "Cs dødsbo" – særskilt anke over det sivile krav etter tvistelovens regler, jf. straffeprosessloven § 435. I brev 11. mars 2015 ba Høyesteretts ankeutvalg om at advokat Tvensberg avklarte om boet var underlagt offentlig skifte, jf. tvisteloven § 2-1 første ledd bokstav e. I prosesskriv 18. mars 2015 er det opplyst at boet er overtatt til privat skifte av A, som er en av Cs livsarvinger. I samme prosesskriv er benevnelsen av ankende part rettet i tråd med dette.
- (8) A har i anken angrepet lagmannsrettens rettsanvendelse og saksbehandling. Det vises til at kravet om oppreisningserstatning var gjort gjeldende og pådømt i Glåmdal tingrett før dødsfallet. Kravet hadde således gått i arv etter skadeserstatningsloven § 3-10 første ledd tredje punktum, og livsarvingene må anses for å ha trådt inn som parter for lagmannsretten for så vidt gjelder det sivile kravet for lagmannsretten. Det anføres at lagmannsrettens håndtering av det sivile kravet er feil når saken ble hevet for lagmannsretten, og den delen av tingrettens dom som gjaldt det sivile kravet ble opphevet. Lagmannsrettens begrunnelse er også mangelfull. Selv om det var enighet mellom retten og partene om at saken skulle heves, så gjelder ikke disposisjonsprinsippet fullt ut i straffesaker og retten skal også for det sivile kravet våke over riktig resultat. Det kan ikke tillegges avgjørende betydning at bistandsadvokaten overså skadeserstatningsloven § 3-10 med den følge at det ikke ble nedlagt påstand om at lagmannsretten skulle ta stilling til kravet. Det er nedlagt følgende påstand:
- "1. Eidsivating lagmannsretts domsslutning pkt 2 sak 14-084911AST-ELAG, oppheves og erstatnings- oppreisningskravet underlegges ny behandling."**
- (9) B har i tilsvaret bestridt at det foreligger saksbehandlingsfeil. Det er vist til at det er riktig at krav som er fremsatt, og endog pådømt i tingretten, fortsatt kan behandles i lagmannsretten selv om kravshaver er avgått ved døden. Kravet ble imidlertid i dette tilfellet frafalt av bistandsadvokaten. Det følger av disposisjonsprinsippet at retten er bundet av partenes påstander og erklæringer. Dette må gjelde selv om initiativet til hevingspåstanden kom fra rettens administrator, og selv om det ellers kunne vært fremsatt et oppreisningskrav. Det er nedlagt påstand som følger:

**"Det nedlegges etter dette påstand om at det ikke gis samtykke til at anken fremmes.
Subsidiært påstås anken forkastet."**

- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken i realiteten gjelder to avgjørelser truffet av lagmannsretten. For det første retter den seg mot lagmannsrettens hevingsavgjørelse, som skulle ha vært truffet ved kjennelse. For det andre retter den seg mot lagmannsrettens avgjørelse om å oppheve tingrettens dom, som med rette er truffet i doms form.
- (11) Ankeutvalget peker på at de to avgjørelsene er basert på en uriktig rettslig forståelse, ettersom lagmannsretten ikke kan ha vært oppmerksom på at kravet om oppreisningserstatning overføres ved arv så lenge det er "gjort gjeldende ved søksmål", jf. skadeserstatningsloven § 3-10 første ledd tredje punktum. At fornærmede døde før ankeforhandlingen i lagmannsretten var derfor ikke til hinder for at lagmannsretten tok stilling til oppreisningskravet. Dødsfallet ga heller ikke grunnlag for å oppheve tingrettens dom.
- (12) Det er på det rene at det var lagmannsretten som tok initiativet til å heve saken med hensyn til oppreisningskravet og til å oppheve tingrettens dom. Partene fikk uttale seg, men slik saken er opplyst for ankeutvalget, må det legges til grunn at partene bygget på lagmannsrettens utsagn om at "denne del av saken antakelig må heves". Ankeutvalget tar ikke stilling til hvor langt rettens veiledningsplikt ville ha gått i et tilfelle som dette: Det er – uavhengig av hvor langt veiledningsplikten går – et krav at så langt retten gir veiledning, så må denne være riktig, jf. Rt. 1978 side 379 og Skoghøy, *Tvisteløsning* (2. utgave), side 562.
- (13) Høyesteretts ankeutvalg finner det klart at lagmannsrettens kjennelse og dom, slik disse kommer til uttrykk i lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, må oppheves. For så vidt gjelder opphevelsen av lagmannsrettens dom som opphever tingrettens dom, viser utvalget til tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav d.
- (14) Ankeutvalgets avgjørelse er enstemmig.

SLUTNING I DOM OG KJENNELSE:

Lagmannsrettens dom og kjennelse, slutningens punkt 2, oppheves.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Ingse Stabel
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: